ABREVIERILE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

LAVINIA MIRICĂ
ECO Şcoala nr. 16 „Take Ionescu" Timişoara

După cum oricine poate constata, dinamica actelor de comunicare a crescut atât de mult, încât a fost necesar ca şi structurile limbii să se adapteze la acest ritm. Soluţia cea mai eficientă a constat în a recurge la abrevieri. Astăzi aproape că nu mai există domeniu de activitate în care să nu se aplice acest procedeu. Unele sunt uşor de descifrat (aceasta ar trebui să fie o calitate a oricărei abrevieri), dar altele s-au opacizat (sau au din capul locului această calitate), încât şi specialiştii întâmpină greutăţi în a le „decoda". Este cazul, între multe altele, al lui **laser,** despre care puţini ştiu că este constituit din prima literă a cinci cuvinte care denumesc „obiectul" şi, implicit, fenomenul care l-a generat: **l**ight **a**mplification by **s**timulated **e**mission of **r**adiation.

În general, putem vorbi, în ce priveşte folosirea lor, de abrevieri de uz curent şi de abrevieri specifice anumitor domenii de activitate.

Abrevieri de uz curent sunt, de exemplu: **a.c.** (anul curent); **art.** (articol); **cap.** (capitol); **cca** (circa); **de ex.** (de exemplu); **etc.** (et caetera, cu sensul „şi celelalte, şi aşa mai departe"); **nr.** (număr); **obs.** (observaţie); **op.cit.** (opera citată); **p./pag.** (pagina); **v.** (vezi); **ş.a.** (şi altele). Ele nu sunt atât de numeroase ca abrevierile din diferitele ştiinţe sau activităţi socio-culturale ori sportive, aşa încât pot fi uşor învăţate (şi

BDD-A12893 © 2008 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:08:16 UTC)

chiar e necesar ca ele să fie temeinic însuşite). Celelalte trebuie, de obicei, căutate în dicţionare, pentru a fi corect înţelese.

În acest sens au fost elaborate lucrări lexicografice speciale, ultima apărută fiind (după cunoştinţa noastră) cea alcătuită de Silvia Pitiriciu şi Dragoş Vlad Topală: *Dicţionar de abrevieri şi simboluri* (DAS), ALL Educaţional, Bucureşti, 1998.

Se poate constata din titlul acestui dicţionar că se face distincţie între *abrevieri* şi *simboluri*. Acestea din urmă reprezintă cazuri speciale de abreviere, în sensul că sunt formate dintr-o singură literă (dar regula nu este absolută) şi caracterizează limbajul ştiinţelor aşa-numite „exacte" (matematica, fizica, chimia etc.) De exemplu: **d** = diametru; **n** = număr natural; **r** = rază; **g** = gram; **kg** = kilogram; **l** = litru; **m** = metru; **km** = kilometru etc.

Unele se scriu cu majusculă, în special cele care au la bază numele unui savant: **A** = amper (de la numele fizicianului francez Ampère), **V** = volt (de la numele italianului Volta) ş.a. Se scriu cu literă mare simbolurile punctelor cardinale: **N, S, E, V** spre a le deosebi de folosirea lor ca substantive comune. Se scrie cu literă mare simbolul matematic pentru lungime, **L**, spre a-l deosebi, după toate indiciile, de simbolul capacităţii lichide, litrul (= **l**). Din enumerarea acestor simboluri se poate observa că după ele nu se pune punct (!), indiferent cu ce fel de literă sunt scrise.

Sub raport strict convenţional, şi în alte ştiinţe se pot folosi abrevieri şi simboluri scrise cu majusculă. De exemplu, în gramatică, numele cazurilor sunt indicate, în unele lucrări, **N, G, D, A, V.** Mai întâlnim **P**.**N**. = predicat nominal, **P**.**P**. = propoziţie principală, **P**.**V**. = predicat verbal etc. În **GALR** însă (ea însăşi o abreviere a noii *Gramatici a limbii române*, Editura Academiei, Bucureşti, 2005) apare şi varianta cu literă mică: **N,**

BDD-A12893 © 2008 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:08:16 UTC)

nom; G, gen; D, dat; Ac, ac; V, voc, peste tot fără punct (!), ceea ce arată oscilaţiile care derivă, inevitabil, din convenţionalism. În DOOM², pentru a „consolida" afirmaţia de mai sus, abrevierile amintite sunt următoarele: **nom., g.**, **ac.**, **voc.**

Unele abrevieri sunt formate în română, dar cele mai multe sunt împrumutate în special din engleză (aici incluzând şi engleza americană). Cele împrumutate au, în majoritatea cazurilor, circulaţie internaţională.

Deşi numărul abrevierilor este foarte mare, mecanismele de alcătuire a lor sunt limitate şi se realizează astfel:

a) din *litera iniţială* a unui cuvânt sau din *iniţiale* ale mai multor cuvinte reprezentând sintagme sau denumiri compuse: **N** „nord", **V**„volt", **p.** „pagină", **a.c.** „anul curent", **SA/sa** „Societate pe acţiuni", **SRL/srl** „societate cu răspundere limitată". Este de departe mijlocul cel mai lesnicios şi, ca atare, cel mai productiv: **UE** „Uniunea Europeană", **ONU** „Organizaţia Naţiunilor Unite", **MO** „Monitorul Oficial", **O.U.** „Ordonanţă de Urgenţă", **NUP** „Neînceperea Urmăririi Penale", **RAR** „Registrul Auto Român", **OMPCSB** „Oficiul Naţional pentru Prevenirea şi Combaterea Spălării Banilor" etc;

b) din litere *nesuccesive* din structura unui cuvânt:

- prima şi ultima literă: *dl* „domnul";
- iniţialele cuvintelor dintr-un compus sau derivat:
  - **slt** „sublocotenent"
  - **cm** „centimetru"
  - **dv.** „dumneavoastră"
  - **P.S.S**. „Preasfinţia Sa"
- iniţiala şi o altă literă aleasă fără o motivaţie specială: **cpt.** „căpitan", **tg.** „tangentă";

c) din *segmentul iniţial* al unui cuvânt sau segmente iniţiale ale cuvintelor din compuse sau îmbinări: **arh.** „arhitect", **ian.**

BDD-A12893 © 2008 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:08:16 UTC)

„ianuarie”, **art. cit.** „articolul citat”, **ASTRA** „Asociaţiunea Transilvană”, **serg.-maj.** „sergent major”, **lt.-col.** „locotenent colonel”;

d) din diferite *combinaţii de litere şi segmente*: ***cca*** „circa”, ***dna***, ***dnei*** „doamna” „doamnei”, ***dlui*** „domnului”, **TAROM** „Transporturile Aeriene Române” etc;

e) *din combinaţii de litere şi cuvinte*: ***aragaz,*** format din prescurtarea **A.R.A.** „Asociaţia Romano-Americană” şi **gaz***;* **D-Sa** „Domnia Sa”;

f) din *combinaţii de segmente şi cuvinte*: **Romgaz, Petromidia, Transelectrica, Rompetrol***;*

g) *din combinaţii de segmente* (tendinţă tot mai accentuată în ultima vreme): **ALRO, PETROM, Sudotim** etc.

Pentru alcătuirea de abrevieri, ortografia limbii române recurge în special la două semne ortografice: *punctul* şi *cratima* (mai rar bara oblică). Folosirea lor este reglementată de câteva reguli uşor de reţinut şi de aplicat. În ce priveşte **punctul,** tendinţa actuală este de a-l evita, mai ales la abrevierile de sub (a), dar şi în celelalte situaţii, dacă este posibil. În cazul abrevierilor împrumutate el, este complet eliminat: **UNESCO, VIP, HIV, SIDA, UPC** etc.

O regulă clară indică eliminarea punctului la abrevierile care *păstrează finala cuvântului* (cu precizarea că, în cazul substantivelor, prescurtarea are în vedere forma articulată hotărât): **dl, dna**, **dle**, **dlui** (domnului), **d-ta**, **d-lui** (dumnealui) etc., dar **nr.** (= număr), **bd.** (= bulevard), deorece se prescurtează forma nearticulată: *număr*, *bulevard*, prescurtarea formei articulate **bl**, nemaifiind agreată în DOOM²; se abreviază *dr.* (doctor) prin tradiţie. Atenţie la cele trei abrevieri, toate corecte, ale pronumelui *dumneavoastră*: **dv., dvs., d-voastră** (acesta din urmă fără punct!).

BDD-A12893 © 2008 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:08:16 UTC)

O altă indicaţie normativă priveşte **cratima.** Ea se foloseşte în cazul *compuselor sudate* deoarece în acest caz abrevierea este *discontinuă:* **d-ta** (dumneata), **d-tale** (dumnitale). Aici se încadrează formulele echivalente cu pronumele de politeţe.: **D-sa** (Domnia Sa). În această explicaţie rezidă şi motivul pentru care cratima nu se foloseşte în cuvintele simple (*dl*, *dna* etc.; v. şi *supra*).

Cratima se mai întrebuinţează şi în cazul compuselor nesudate şi se pune în faţa bazei „compusului": ***lt-col.*** „locotenent-colonel", *N-V* „nord-vest" etc.

Foarte rar apare în abrevieri *bara oblică*: în cazul abrevierii cuvântului *contravaloare* = **C/val**. sau în formele cu prepoziţia *pe*: **km/h „**kilometru pe oră".

În ce priveşte abrevierile împrumutate, este necesară consultarea dicţionarelor academice (DEX, DOOM²), dar şi a altora, în special de neologisme.

BDD-A12893 © 2008 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:08:16 UTC)